Payamdaily.ir

نخستین روزنامه صبح البرز

پیام آشنا

شماره ۳۱۱۰
یکشنبه / ۲۴ آبان / ۱۴۰۵
۵ / جمادی الثانیه / ۱۴۴۸
15 / November / 2026

صاحب امتیاز: موسسه همگامان اندیشه زمان
مدیرمسئول: محمود حیدری سردبیر: شاهره حیدری
نشانی: کرج، بلوار نخاوان، خیابان فرهنگ، جنب کانون کارشناسان رسمی دادگستری
تلفن: ۳۲۵۳۲۸۳۸-۳۲۵۳۴۴۴۳-۳۲۵۴۴۴۴۳ -۰۲۶- فکس: ۳۲۵۳۰۱۰۱
امتیاز در طرح ارزیابی کیفی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی: ۶۷/۸۰

قول روز

امروز با حافظ

راز سربسته ما بین که به دستان گفتند
هر زمان با دف و نی بر سر بازار دگر
هر دم از درد بنالم که فلک هر ساعت
کُندم قصد دل ریش به آزار دگر

خواندنی

طلب منصب فانی نکند صاحب‌عقل
عاقل آن است که اندیشه کند پایان را

سعدی

اوقات شرعی فردا

اذان صبح	طلوع آفتاب	اذان ظهر	غروب آفتاب	اذان مغرب
۰۵:۱۶	۰۶:۴۳	۱۱:۵۱	۱۶:۵۸	۱۷:۱۸

برگه

زندگی مانند دوچرخه‌سواری است؛ برای حفظ تعادل، باید به حرکت ادامه دهید.

آلبرت اینشتین

گزارش روز

چرا آسمان آمریکا ناگهان خالی شد؟

روز جمعه هزاران پرواز در آمریکا لغو یا با تأخیر مواجه شدند و فرودگاه‌های این کشور برای ساعت‌ها با بحرانی کم‌سابقه روبه‌رو شدند. هزاران مسافر در فرودگاه‌ها سرگردان شدند، پروازهای متعددی لغو یا با تأخیر مواجه شدند و مقام‌های ارشد دولت دونالد ترامپ برای توضیح علت حادثه وارد عمل شدند.

به گزارش پیام آشنا به نقل از فرارو، توقف پروازها در آمریکا در روز جمعه ۱۳ نوامبر ۲۰۲۶، یکی از کم‌سابقه‌ترین اختلالات هوانوردی این کشور در سال‌های اخیر بود؛ اتفاقی که ابتدا با انتشار دستور توقف پروازها از سوی اداره هوانوردی فدرال آمریکا (FAA) خبرساز شد و خیلی زود فرودگاه‌های سراسر این کشور را در گیر کرد. هزاران مسافر در فرودگاه‌ها سرگردان شدند، پروازهای متعددی لغو یا با تأخیر مواجه شدند و مقام‌های ارشد دولت دونالد ترامپ برای توضیح علت حادثه وارد عمل شدند.

اما برخلاف برداشت اولیه، ماجرا به معنای توقف کامل تمام هواپیماها در حال پرواز در آسمان آمریکا نبود. آنچه اتفاق افتاد، صدور دستور سراسری توقف برخاستن هواپیماها از فرودگاه‌های آمریکا بود؛ تصمیمی که به دلیل اختلال در ارتباطات مراکز کنترل ترافیک هوایی و با استناد به ملاحظات ایمنی اتخاذ شد.

ماجرا از کجا شروع شد؟

بعدازظهر جمعه ۱۳ نوامبر، اداره هوانوردی فدرال آمریکا اعلام کرد به دلیل شرایط غیرعادی و ملاحظات ایمنی، دستور توقف سراسری پروازها در فرودگاه‌های این کشور صادر شده است.

شان دافی، وزیر حمل‌ونقل آمریکا در پیامی اعلام کرد یک مشکل ارتباطی، تمام ۲۲ مرکز منطقه‌ای کنترل ترافیک هوایی آمریکا را تحت تأثیر قرار داده است. او گفت متخصصان اداره هوانوردی فدرال در حال بررسی مشکل هستند و اطلاعات تکمیلی در اختیار افکار عمومی قرار خواهد گرفت.

این مراکز وظیفه مدیریت ترافیک هواپیماها در مسیرهای هوایی بین فرودگاه‌ها را بر عهده دارند. بنابراین اختلال در عملکرد آن‌ها می‌تواند ایمنی پروازها را به خطر بیندازد؛ حتی اگر خود هواپیماها و تجهیزات پروازی هیچ مشکلی نداشته باشند.

علت اصلی چه بود؟

شان دافی در نشست خبری کاخ سفید توضیح دقیق‌تری درباره علت توقف پروازها ارائه کرد. به گفته او، اختلال از ساعت ۳:۴۶ بعدازظهر به وقت شرق آمریکا آغاز شد و سیستم‌های راداری و ارتباطی در مراکز کنترل ترافیک هوایی و برخی مراکز کنترل راداری نزدیک فرودگاه‌ها با ناپایداری مواجه شدند.

وزیر حمل‌ونقل آمریکا گفت کلیدها و مسیریاب‌های شبکه (Switches and Routers) که وظیفه انتقال و مدیریت داده‌ها را بر عهده دارند، با حجم اطلاعات ورودی بیش از ظرفیت خود مواجه شدند. این تجهیزات قدیمی نتوانستند داده‌ها را به شکل سازگار و قابل اتکا پردازش کنند و در نتیجه، اطلاعات متناقضی در اختیار سامانه‌های کنترل ترافیک هوایی قرار گرفت.

دافی توضیح داد که دولت برای جلوگیری از به خطر افتادن ایمنی پروازها تصمیم گرفت سیستم را متوقف کند. او در عین حال تأکید کرد که در هیچ مرحله‌ای رادار یا ارتباطات به‌طور کامل از دسترس خارج نشد و هواپیماهایی که در آسمان بودند، امکان فرود ایمن داشتند.

وزیر امنیت داخلی آمریکا: نشانه‌ای از حمله سایبری نداریم

مارکوین مولین، وزیر امنیت داخلی آمریکا، نیز در نشست خبری کاخ سفید درباره احتمال خرابکاری یا حمله سایبری توضیح داد. او گفت تا آن زمان هیچ مدرکی وجود نداشته که نشان دهد اختلال به دلیل یک حمله سایبری یا اقدام خصمانه خارجی رخ داده است.

مولین این اتفاق را در آن مرحله بیشتر ناشی از یک مشکل فنی و مکانیکی دانست، اما تأکید کرد بررسی‌ها همچنان ادامه دارد. او همچنین گفت آژانس امنیت ملی آمریکا (NSA) در کنار وزارت امنیت داخلی در بررسی ابعاد فنی حادثه مشارکت دارد.

آیا هوش مصنوعی باعث توقف پروازهای آمریکا شد؟

یکی از موضوعاتی که پس از انتشار خبر توقف پروازها مطرح شد، احتمال ارتباط این حادثه با سامانه هوش مصنوعی جدیدی بود که اداره هوانوردی فدرال آمریکا به‌تازگی استفاده از آن را گسترش داده بود.

این سامانه که SMART نام دارد، برای کمک به مدیریت مسیرهای پروازی و شناسایی مشکلات احتمالی در ترافیک هوایی طراحی شده است. استفاده از این ابزار در روزهای پیش از حادثه به تمام ۲۲ مرکز کنترل مسیرهای هوایی آمریکا گسترش یافته بود.

همین هم‌زمانی باعث شد احتمال ارتباط میان راه‌اندازی گسترده سامانه جدید و اختلال شبکه مطرح شود. با این حال، شرکت Air Space Intelligence که سازنده SMART است، هرگونه ارتباط میان محصول خود و توقف پروازها را رد کرد و اعلام کرد این اختلال ناشی از سامانه آنها نبوده است.

تا زمان انتشار گزارش‌های موجود، FAA نیز علت حادثه را به سامانه هوش مصنوعی نسبت نداده بود. بنابراین نمی‌توان گفت هوش مصنوعی باعث توقف پروازها شده است؛ این موضوع صرفا یکی از محورهای بررسی و گمانه‌زنی اولیه بود.

توقف پروازها چقدر طول کشید و چه زمانی از سر گرفته شد؟

دستور توقف سراسری پروازها حدود ساعت ۳:۵۴ بعدازظهر جمعه به وقت شرق آمریکا صادر شد و پس از بیش از چهار ساعت، اداره هوانوردی فدرال اعلام کرد محدودیت برداشته شده است.

شان دافی ساعت ۸:۱۵ شب به وقت شرق آمریکا (۰۱:۱۵ بامداد شنبه به وقت گرینویچ) از بازگشایی حریم هوایی و امکان ازسرگیری پروازها خبر داد. با این حال، او هشدار داد که بازگشت شرایط به حالت عادی زمان‌بر خواهد بود؛ زیرا هواپیماها و خدمه در نقاط مختلف جابه‌جا شده بودند و برنامه پرواز شرکت‌های هواپیمایی به‌شدت به‌هم ریخته بود.

داده‌های منتشرشده از سوی FlightRadar24 نشان می‌دهد بیش از ۶۶۰۰ پرواز لغو و حدود ۸۶۰۰ پرواز با تأخیر مواجه شدند. همچنین حدود ۱۵۰۰ پرواز دیگر برای روز یکشنبه از قبل لغو شده بود. رویترز گزارش داد که این اختلال می‌تواند بازگشت شبکه حمل‌ونقل هوایی آمریکا به شرایط عادی را تا چند روز به تأخیر بیندازد.

چرا این اتفاق برای آمریکا اهمیت دارد؟

اهمیت حادثه فقط به تعداد پروازهای لغوشده محدود نمی‌شود. این اتفاق ضعف‌های زیرساختی شبکه کنترل ترافیک هوایی آمریکا را بار دیگر آشکار کرد؛ شبکه‌ای که بخش‌هایی از تجهیزات و فناوری‌های آن قدمت زیادی دارند و سال‌هاست موضوع انتقاد کارشناسان هوانوردی بوده‌اند.

دافی در نشست خبری خود با اشاره به فرسودگی تجهیزات گفت آمریکا به نوسازی اساسی سامانه کنترل ترافیک هوایی نیاز دارد. او حتی از ضرورت اختصاص ۵۰ میلیارد دلار برای به‌روزرسانی این زیرساخت‌ها سخن گفت و از کنگره خواست منابع مالی لازم را تأمین کند.

این درخواست در حالی مطرح شد که کاخ سفید و وزارت حمل‌ونقل آمریکا همان روز خواستار تصویب ۳۰.۱ میلیارد دلار بودجه برای ارتقای فرودگاه‌ها و زیرساخت‌های کنترل ترافیک هوایی شده بودند.

رویترز همچنین یادآوری کرده است که کمبود چند هزار نیروی متخصص کنترل ترافیک هوایی، مشکلات تجهیزات و اختلالات ارتباطی از چالش‌های قدیمی صنعت هوانوردی آمریکا هستند. حادثه اخیر نشان داد اختلال در یک بخش ارتباطی می‌تواند به‌سرعت بر شبکه‌ای در مقیاس ملی اثر بگذارد.

آیا توقف پروازها ارتباطی با تنش ایران و آمریکا داشت؟

با توجه به هم‌زمانی این اتفاق با افزایش تنش‌های نظامی میان ایران و آمریکا، برخی نگاه‌ها به سمت ارتباط این تنش با اتفاقات روز جمعه در آسمان آمریکا منعطف شد.

اما بر اساس توضیحات رسمی مقام‌های آمریکایی و گزارش خبرگزاری‌هایی مانند رویترز و آسوشیتدپرس، علت اعلام‌شده این حادثه اختلال فنی در شبکه ارتباطی مراکز کنترل ترافیک هوایی بوده است.

وزیر امنیت داخلی آمریکا نیز اعلام کرد هیچ نشانه‌ای از حمله سایبری یا اقدام خصمانه علیه این کشور وجود ندارد. تاکنون هم هیچ مدرک معتبری مبنی بر ارتباط این اتفاق با تنش‌های ایران و آمریکا منتشر نشده است.

دیدگاه

مسابقه خطرناک شعار دادن درباره توانمندی نظامی کشور را تمام کنید

بدون اینکه مسئولیت خودشان توجه داشته باشند مدتی است در مسابقه شدیدی شرکت کرده‌اند که محور اصلی آن شعار دادن درباره قدرت تهاجمی علیه دشمن است.

به گزارش پیام آشنا به نقل از روزنامه جمهوری اسلامی، هرچه بیشتر لافزایش دادن قدرت دفاعی و تهاجمی کشور از وظایف حتمی حکمرانان است و کوتاهی در آن پذیرفته نیست. اینکه قرآن کریم فرموده «وَ أَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَ مِنْ رِباطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّكُمْ» تأکید بر عملی ساختن همین وظیفه قطعی و حتمی است ولی همه باید توجه داشته باشند که میان عمل به وظیفه با شعار دادن و حتی بعد از عملی ساختن وظیفه درباره آن داد سخن دادن تفاوت زیادی وجود دارد.

چه بسیار توانائی‌ها که در اختیارند ولی ضرورتی ندارد درباره آنها شعار داده شود و حرف زده شود. در بخش تصمیمات هم چه بسا اقداماتی که مقرر است انجام شوند ولی نه لزومی دارد درباره آنها سخنی گفته شود و نه صلاح است اطلاعاتی درباره آنها درز پیدا کند.

نکته ظریف‌تر درباره مسائل دفاعی و امنیتی و اطلاعاتی اینکه هر چیزی را نباید هرکسی بگوید. برای مسئولین مختلف در سطوح گوناگون، انواع جایگاه‌ها و رده‌های مخصوص، وظایفی در نظر گرفته شده و محدودیت‌هائی وجود دارد که رعایت آنها ضروری است و تجاوز از آنها مشکل آفرین است. متأسفانه برخلاف این چارچوب‌ها و ضوابط، هرکسی در هر قوه از قوای سه‌گانه یا در هر نهادی از نهادهای فرهنگی، اجتماعی، آموزشی، هنری، نظامی، انتظامی، اقتصادی، سیاسی و... و هر فردی در هر رده‌ای از این مجموعه‌ها به خود اجازه می‌دهد درباره حساس‌ترین موضوعات اظهارنظر کند و حتی وارد جزئیات شود. تأسف بالاتر اینکه در نظام جمهوری اسلامی هرکس به مسئولیتی برسد حتی اگر یک ساعت هم پای درس فن بلاغت ننشسته باشد خود را سخنران می‌پندارد و سخنرانی کردن را بخشی اجتناب‌ناپذیر از وظایف ذاتی خود می‌داند و صرفنظر کردن از آن را در ردیف گناهان کبیره محسوب می‌نماید! صادر کردن بیانیه و اطلاعیه و قطعنامه هم که از مستحبات موکده تلقی می‌شود با این قید که استحباب آن وقتی بیشتر می‌شود که تمایلات خود را به افکار عمومی نسبت بدهند بدون آنکه نظرسنجی یا همه‌پرسی اصل و نسبداری انجام داده باشند. از اینها مهم‌تر دخالت در اموری است که خارج از چارچوب‌های مشخص سازمانی افراد و دستگاه‌هاست و آشکارا دخالت در وظایف و حتی تجاوز به حقوق سایر افراد و دستگاه‌ها محسوب می‌شود اینکه فلان شخص در خطبه خود و فلان جمع در بیانیه خود تمایلات شخصی یا گروهیشان را به خواست و مطالبه عمومی نسبت بدهند آنهم موضوعات مهمی که فقط قانون اساسی نظام درباره آن راهکار تعیین می‌کند و هیچکس و هیچ دستگاهی حق ندارد از ضابطه‌ای که قانون اساسی مشخص کرده خارج شود، مشکلاتی را برای کشور و ملت به وجود می‌آورد که جبران‌ناپذیر است. کشور فقط هنگامی در مسیر صحیح حرکت خواهد کرد که تمام ارگان‌ها، نهادها، دستگاه‌ها، جمعیت‌ها و افراد در چارچوب‌های مشخص شده قانونی خود عمل کنند و از دخالت کردن در امور مربوط به دیگران خودداری نمایند.

رعایت این ضابطه در شرایط جنگی و غیرعادی بیش از هر زمان دیگری لازم است. سوءاستفاده‌ای که دشمن از مسابقه خطرناک مسئولین در سخنرانی کردن‌ها و بیانیه دادن‌ها می‌کند تغییر قابل پیش‌بینی و زیانبار است. حضرات مسئولین و افراد و مجموعه‌هائی که مسئولیت رسمی ندارند اما در جایگاه‌هائی قرار دارند که تأثیرگذار هستند به این مسابقه خطرناک پایان بدهند و همگی تلاش کنند کشور در چارچوب ضوابط اداره شود.

برش

خیبرشکن؛ سلاحی برای جواب ۲۰ دقیقه‌ای

بر اساس اطلاعاتی که هنگام رونمایی منتشر شد وزن خیبرشکن در مقایسه با نمونه‌های مشابه حدود یک‌سوم کاهش یافته است. این موضوع از آن جهت اهمیت دارد که کاهش وزن در موشک‌های بالستیک تنها به جابه‌جایی آسان‌تر محدود نمی‌شود و می‌تواند در نحوه استقرار و آماده‌سازی سامانه نیز اثرگذار باشد

به گزارش پیام آشنا به نقل از خبرآنلاین، در جریان دو جنگ ۱۲ و ۴۰ روزه ایران توانست با قدرت موشکی و پهپادی، مقابل حملات اسرائیل و در جنگ دوم مقابل آمریکا و اسرائیل مقاومت کند. موشک‌ها و پهپادهایی که محصول ایران هستند و مسئول مقابله با حملات خارجی بودند و مسئولیت خود را هم طبق ماموریت انجام دادند.

میان‌برد، برای واکنش سریع

کاهش وزن، کوتاه شدن زمان آماده‌سازی و برخورداری از سرنخنی ماتوریذیر؛ اینها سه ویژگی اصلی موشک بالستیک خیبرشکن است که بهمن ماه ۱۴۰۰ از سوی نیروی هوافضای سپاه پاسداران رونمایی شد. موشکی که در زمان معرفی، به‌عنوان یکی از محصولات نسل سوم موشک‌های دوربرد سپاه شناخته شد و طراحی آن بیش از هر چیز بر افزایش چابکی و سهولت به کار گیری متمرکز بود.

خیبرشکن ۲۰ بهمن ۱۴۰۰ در جریان بازدید شهید سردار محمدباقری، رئیس وقت ستاد کل نیروهای مسلح، و شهید سردار امیرعلی حاجی‌زاده، فرمانده وقت نیروی هوافضای سپاه، از یکی از پایگاه‌های موشکی این نیرو رونمایی شد. برد اعلام‌شده برای این موشک ۱۴۵۰ کیلومتر است؛ بردی که آن را در رده موشک‌های بالستیک میان‌برد قرار می‌دهد.

یکی از تفاوت‌های مهم خیبرشکن با شماری از موشک‌های پیشین ایران، استفاده از سوخت جامد است. این نوع پیشران به دلیل ماهیت خود، نیاز به فرایند سوخت‌گیری پیش از پرتاب را از میان می‌برد و در نتیجه، موشک می‌تواند با آمادگی بیشتری در چرخه عملیاتی قرار بگیرد. همین موضوع در کنار طراحی بدنه و کاهش وزن، از عواملی است که در افزایش چابکی این سامانه نقش دارد.

بر اساس اطلاعاتی که هنگام رونمایی منتشر شد وزن خیبرشکن در مقایسه با نمونه‌های مشابه حدود یک‌سوم کاهش یافته است. این موضوع از آن جهت اهمیت دارد که کاهش وزن در موشک‌های بالستیک تنها به جابه‌جایی آسان‌تر محدود نمی‌شود و می‌تواند در نحوه استقرار و آماده‌سازی سامانه نیز اثرگذار باشد. در همان مراسم، حاجی‌زاده اعلام کرد که زمان آماده‌سازی و شلیک خیبرشکن در موضع عملیاتی به یک‌ششم نمونه‌های قبلی کاهش پیدا کرده است.

در گزارش‌های بعدی رسانه‌های داخلی، مشخصات بیشتری از این موشک منتشر شد. خبرگزاری تسنیم در گزارشی در خرداد ماه ۱۴۰۲، وزن خیبرشکن را حدود ۴۵۰۰ کیلوگرم و طول آن را نزدیک به ۱۰ متر اعلام کرد. در همین گزارش، به استفاده از فناوری DRU در سکوی پرتاب نیز اشاره شده و زمان آماده‌سازی و شلیک موشک حدود ۲۰ دقیقه عنوان شده است.

اما ویژگی خیبرشکن تنها به پیشران و وزن آن محدود نمی‌شود. طراحی سرجنگی و قابلیت مانور در مرحله پایانی پرواز، بخش دیگری از مشخصات مورد تأکید در معرفی این موشک است. بر اساس اطلاعات منتشرشده، کلاهک این موشک در فاز نهایی مسیر قابلیت مانور دارد؛ قابلیتی که با هدف دشوارتر کردن رهگیری آن توسط سامانه‌های پدافند موشکی در نظر گرفته شده است. در موشک‌های بالستیک، مرحله پایانی پرواز از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. سرجنگی پس از طی مسیر اصلی، به سمت هدف حرکت می‌کند و در این مرحله، امکان تغییر مسیر می‌تواند پیش‌بینی محل برخورد را برای سامانه‌های رهگیر دشوارتر کند. به همین دلیل، مانوریذیری کلاهک خیبرشکن در گزارش‌های مربوط به این موشک مورد توجه قرار گرفته است. تسنیم همچنین در گزارشی در بهمن ۱۴۰۲، از برخورداری این موشک از سامانه هدایت ترکیبی خبر داد.

قدرت سرجنگی نیز از دیگر موضوعاتی بود که هنگام رونمایی مورد اشاره قرار گرفت. شهید حاجی‌زاده در آن زمان اعلام کرد مواد به‌کاررفته در سرجنگی، قدرت تخریب آن را افزایش داده است.

خیبرشکن در سال‌های بعد از رونمایی، در گزارش‌های مربوط به عملیات‌های موشکی سپاه نیز مطرح شد. تسنیم در خردادماه ۱۴۰۵ از به‌کارگیری این موشک در عملیات علیه اسرائیل خبر داد. انتشار تصاویر مربوط به استفاده عملیاتی از آن، بار دیگر توجه‌ها را به ویژگی‌هایی مانند سوخت جامد، برد ۱۴۵۰ کیلومتری و سرجنگی مانوریذیر جلب کرد. یک روز پس از آغاز جنگ ۱۲ روزه در خرداد ۱۴۰۴ نیز، ایران با موشک خیبرشکن به تل‌آویو حمله کرده بود.

البته خیبرشکن را نباید با موشک «خیبر» یا همان خرمشهر۴ اشتباه گرفت. شباهت نام این دو موشک گاهی موجب خلط مشخصات آنها می‌شود؛ در حالی که خیبرشکن محصول نیروی هوافضای سپاه و مجهز به پیشران سوخت جامد است، اما خیبر (خرمشهر۴) با سوخت مایع و برد اعلام‌شده دو هزار کیلومتر از سوی وزارت دفاع معرفی شده است.

در مجموع، اهمیت خیبرشکن را باید در ترکیب چند ویژگی جست‌وجو کرد. برد ۱۴۵۰ کیلومتری در کنار پیشران سوخت جامد، کاهش وزن و زمان آماده‌سازی و برخورداری از سرجنگی مانوریذیر، این موشک را به یکی از سامانه‌های مهم در سبد موشکی نیروی هوافضای سپاه تبدیل کرده است.